

Nr 233.

Av herr **Lindman**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utvisande av utländska mormonagenter m. m.

Att »månggifte» och »vit slavhandel» icke tolereras av någon kulturstat i världen, är obestridligt. Vårt land gör som bekant intet undantag från denna regel. Men å andra sidan synes till sin art uppenbart samhällsfarlig agitation få bedrivas hos oss, om blott vederbörande agitatorer förstå att insvepa sig i någon sorts »religiös» täckmantel. Sålunda pågår sedan decennier tillbaka i vårt fädernesland en ur mer än en synpunkt samhällsskadlig och, enligt vad »emigrationsutredningen» ådagalagt, ingalunda obetydlig emigrantvärvning, som tämligen ogenerat bedrives av både kvinnliga och manliga agenter under en svamlig och virrig religionsförkunnelses mask. Att den svenska samhällskroppen till följd av denna ytterst betänkliga propaganda årligen lider en avsevärd blodavtappning och kraftminskning framgår bland annat av det faktum, att i Utah över 20,000 invånare äro svenskar, medan hela antalet tysktalande individer, härstammande från sådana stora länder som Tyskland och Österrike tillsammans, därstädes, enligt tillförlitliga uppgifter, knappast uppgår till 2,000. Men så gör man ock i Tyskland processen kort med dessa utländska mormonemissarier, i det man helt enkelt utvisar dem såsom för riket obekväma (»lästige»). Är det då rimligt, att vi skola tåla, vad andra stater med mångdubbelt större folkmängd än vi icke tåla? Huru länge skall detta huserande i våra bygder av utländska folkfördärvare få opåttalt äga rum? Är det ej tid på, att effektiva mått och steg till oskickets stävjande vidtagas från statsmakternas sida? »Det är dock — vi låna Göteborgs Handels- och Sjöfartstidnings ord (^{25/10} 1911) — svenska döttrars väl och ve för livet det här gäller.

Inledning.

De äro icke beredda på månggifvet, än mindre på konkubinatet med dess rättslöshet och vanära. Och utan att hava en aning därom, äro de inne i det genom vigselbedrägeriet och den religiösa fanatismens samt övergivenhetens tryck. Det är illa nog, att landsmän förleda dem, kanske i okunnighet om förhållandena. Men att amerikanare, vilka utan allt tvivel veta bättre, komma hit och göra detsamma, medan de ha tillräckligt fält för sin 'mission' på närmare håll, det kan och bör hindras med samvetsgrant bruk av de medel som finnas.»

Tidningen syftar härvidlag uppenbarligen främst just på utvisningsmedlet. Att den nuvarande regeringen upphört att använda detta medel, synes ju ej göra dessa Handelstidningens ord mindre behjärtansvärda, utan snarare tvärtom. Men innan jag närmare ingår på denna sak, tillåter jag mig erinra om mormonismens ursprung, historia samt egendomliga läror och hierarkiska författning. I huvudsak ansluter jag mig härvidlag till den av domprosten Lundström i Uppsala på Riksdagens initiativ och Kungl. Maj:ts uppdrag författade uppsatsen i innevarande års almanacka. Då emellertid denna framställning till följd av utrymmets knapphet måste vara ytterst sammanträngd, har den kompletterats med några från sakkunnigt håll inhämtade uppgifter.

*Mormonismen
och
religionerna.*

Såsom av nämnda redogörelse i almanackan framgår, faller mormonismen helt och hållet utanför kristendomens ramar. Ehuru denna sammanslutning kallar sig »Jesu Kristi kyrka av de siste dagars helige», står alltså detta samfund trots vissa fraser och »förblommerade talesätt om Kristus» faktiskt alldeles utanför den historiska kristendomens mark. Mormonismen hör, för så vitt den utgör en religiös företeelse, egentligen icke heller till den kristna kyrkans och de kristna sekternas historia utan till den allmänna religionshistorien. I själva verket utgör den en brokig blandning av beståndsdelar från de mest skilda religioner och är en vida lägre och råare religionsform än t. ex. islám eller muhammedanismen, med vilken den eljest oftast plägar sammanställas. Den jämförande religionsforskningen har också ådagalagt, att flere »hedniska» religioner hava ett långt högre religiöst och sedligt värde än mormonismen.

*Mormonismens
upphov
och utveckling.*

Mormonismens upphovsman är — såsom i almanackan också meddelas — en viss Josef Smith, som föddes år 1805 i staten Vermont i Nordamerikas Förenta Stater. Livet å de trakter, där Josef vistades under sina uppväxtår, utmärktes ej vid denna tid av någon högre kulturnivå. I ett land utan nationalkyrka, folkskola eller obligatorisk religionsundervisning fick nybyggarefamiljernas ungdom uppväxa i en okunnighet, råhet och förvildning, som trotsa all beskrivning, men giva för-

klaring till uppkomsten och framgången av en sådan företeelse som mormonismen. Ty även på detta område ådagalägger erfarenheten, att kunskap är makt. I ett land, där stat och kyrka sörja för, att intet barn får växa upp utan grundläggande, kristlig undervisning och fostran, hade förvisso ock den nye religionsstiftaren aldrig kunnat finna fast fot.

Familjen Smith höjde sig icke över sina grannar, snarare tvärtom. Närmast tillhörde den »landstrykarnes klass». Far, mor och de tio barnen avskydde i grunden allt ordentligt och hederligt arbete. Flere av barnen lärde aldrig att läsa i bok, men Josef kom så långt, att han kunde hjälpligt knagglas fram. Men med svårare ord kunde han inte reda sig. I skrivning fick han obetydlig kunskap och ringa övning. De fyra enkla räknesätten lärde han aldrig. Men till okunnigheten sällar sig gärna hennes tvillingbroder: vidskepelsen, som frodades under det kringflackande liv familjen förde. På tattarevis förtjänade man sitt uppehälle genom att spå enfaldigt folk, sälja lyckokort, gräva efter föregivna guld- och silverskatter och dylikt. Icke minst betänkligt var att familjen även med hänsyn till nykterheten stod lågt. Anseendet bland människor blev ock därefter, i synnerhet som Smithens också voro beryktade för bristande ärlighet och sanningskärlek. Särskilt hade de detta anseende på en ort vid namn Palmyra, där familjen under sina rastlösa vandringar uppehöll sig en något längre tid under Josefs barnår. Här drev också fadern en tid en ölförsäljningsaffär.

I en sådan omgivning uppväxte nu den blivande »profeten». I stället för sund andlig spis utgjorde allehanda drömmar, syner och vidunderliga berättelser, ofta inhämtade genom läsning av dåliga romaner, själens dagliga näring. Så vande sig gossen alltifrån tidiga år att leva på gränsområdet mellan dikt och verklighet, bedrägeri och självbedrägeri, tills han väl knappast själv rätt visste, var det ena slutade och det andra tog vid. Särskilt genom modern, som nog torde ha varit mer begåvad än fadern, indrogs han i grumliga, halvreligiösa funderingar om »S:t Johannes' stav», som sades hava makt över allt »trolleri», »Israels förlorade stammar», det »tusenåriga riket» med mera.

Redan vid 14 års ålder hade Josef enligt egen uppgift sin första syn och tre år senare sin andra, då ängeln »Moroni» upprepade gånger tedde sig för honom. På ynglingens fråga efter den sekt, till vilken han borde ansluta sig, fick han svaret: *ingen*. Ty alla voro de stadda i villfarelse. Själv avslöjade dock »Moroni» för ynglingen »hemligheten», att på en viss kulle i närheten funnes guldtavlor nedgrävda. Först vid sitt femte besök vid kullen den 22 september 1827 erhöll Smith tillåtelse

att taga fram guldplattorna, som dock i verkligheten varken han eller någon annan människa med sina »naturliga» ögon någonsin sett. Guld-tavlorna föregivas vidare ha varit fullskrivna med egendomliga skrivtecken, som Smith icke kunde läsa, men lyckligtvis skall han vid samma tillfälle ha erhållit ett par ypperliga »profet-glasögon», vilka sägas ha varit de i gamla testamentet omtalade stenarne »Urim» och »Tummin».

— Med deras hjälp redde sig Joe Smith ypperligt med de vidunderliga skrivtecknen och fann nu, att skriften var författad på det »reformerade egyptiska» språket. Det var nu med denna bok, Smith ville lyckliggöra närmast den amerikanska mänskligheten. Till skrivare lyckades han förvärva först en bonde vid namn Martin Harris, sedermera en grovsmed och skollärare Oliver Cowdery samt slutligen den unge bonden David Whitmer. Ett förhänge uppsattes i rummet, och där bakom tog Josef plats med sina märkvärdiga glasögon och tavlor. Så dikterade »profeten» och skrivaren skrev, tills den så kallade Mormons bok låg färdig. Vidlyftigt, torrt och långtrådigt omtalas här, hur Israels »för-lorade» stammar skulle omkring år 600 före Kristus ha kommit över till Amerika. Här skulle en sorts fortsatt Guds uppenbarelse ha ägt rum, till dess omsider »profeterna» »Mormon» och dennes son »Moroni» omtalas samt slutligen Josef Smith förebådas såsom upprättaren av Kristi kyrka. Mormons bok är ett värdelöst sammelsurium av tarvligaste slag. Den saknar tankereda och poetisk lyftning, liksom religiöst och moraliskt allvar. Texten vimlar av motsägelser, språkfel, historiska bockar och andra orimligheter. Till och med de delar av Mormons bok, som äro ordagrant tagna ur Bibeln, hava här så ryckts ur sitt sammanhang och kommit i så dålig omgivning, att man gör bäst i att icke läsa dem i Mormons bok, utan i den Heliga Skrift själv. Man har tvistat, om icke hela Mormons bok är en ren förfalskning eller ett lån-gods av ett otryckt romanmanuskript, som Smith lyckats komma över. Boken står verkligen så lågt, att den mycket väl kan härröra från Smith själv. Trots all dess otymplighet kan där dock en huvudtanke uppletas, som tydligen vill behärska hela machverket. Denna huvudtanke är, *att liksom Muhammed en gång i tiden genom koranen ville förskaffa araberna en särskild bibel, så önskar Smith att åstadkomma en bibel för Amerika.* Att den senare lyckades vida sämre än den förre, är emellertid uppenbart. År 1830 utkom Mormons bok från trycket. Men redan året förut hade Smith och hans medhjälpare, Cowdery, — enligt egen uppgift — från himmelen erhållit ett dubbelt prästadöme, Arons och Melkisedeks. På denna sak lägga mormonerna stor vikt och säga, att endast de ha ett rätt prästadöme, då själve Johannes döparen förmenas ha förrättat

invigningen till det aronitiska och apostlarne Petrus, Jakob och Johannes till det melkisedekska. Det förstnämnda gav myndighet att predika bot och tro och att döpa, det senare att medelst handpåläggning meddela den Helige Ande. Nu var ju allt klappat och klart för den nya »religionen», och Smith uppträder också år 1830 såsom profet och religionsstiftare.

I växande utsträckning vann Smith anhängare, mindre dock i sin hemtrakt än i Västern. Den brokiga samlingen mormoner måste sammanhållas och ledas genom nya lämpliga »uppenbarelsen» eller »orakel», som aldrig fattades, just som de behövdes. Medan mormonskarorna ökades, steg också »profetens» anseende, men även hans högmod och självförhävelse. Han bildar en liten militär makt. I spetsen för »Naovoolegionen» uppträder den fåfänge mannen till häst i generallöjtnantsuniform. Den nye självgjorde »generalen» låter t. o. m. anmäla sig som kandidat till presidentvärdigheten i Nord-Amerikas Förenta Stater.

Framgången påskyndade utvecklingen av de många dåliga sidorna i Smiths karaktär. Den 12 juni 1843 meddelade han sina vänner hemligheten om den beryktade »uppenbarelsen» om månggiftet, vilket han dock redan förut i tysthet praktiserat. Svårast hade »profeten» att få sin hustru »Emma» att gå in på saken. Det skulle ock dröja nära 10 år, innan man vågade offentligen förkunna denna »himmelska» lära. Emellertid började även bland mormonerna själva sippra ut skandalösa rykten om Smiths och hans vänners äventyrliga affärstransaktioner och utsvävande liv. Ej underligt att Mormonsamfundet väckte hat och avsky bland den utanför stående befolkningen. En gång blev Smith på amerikanskt manér tjärad och fjädrad av en hop »hedningar». Det kom till våldsamman sammanstötningar mellan dessa och »profetens» anhängare. Statens guvernör ingrep med militärmakt och Smith insattes i fängelse. Detta blev emellertid den 27 juni 1844 stormat av 200 maskerade och beväpnade män. Josef Smith och hans broder Hiram blevo då lynchade.

Så hade också denna »religion» fått »martyrer», som stegrade fanatismen till det yttersta. Mormonernas kvarblivande i Naovoo i Illinois, deras dåvarande huvudort, visade sig ock omöjligt. Under ledning av Smiths efterträdare såsom Mormonpresident, den forne timmerhuggaren Brigham Young — mormonernas störste organisatör och skickligaste styresman — företogs 1846—48 det stora taget till *Stora saltsjön*, på andra sidan de klippiga bergen. Den omkring 200 svenska mil långa vandringen genom obanade trakter var utomordentligt mödosam och svår. Saltsjöbäckenet med angränsande landområden var då en ofruktbar öken, men blev genom kolonisternas idoghet och flit, markens

dränering och vattenledningar från bergen inom jämförelsevis få år förvandlat till ett blomstrande och rikt fruktbarande land. I national-ekonomiskt avseende ha ock storverk här utträttats. Där anlades nu ock Saltsjöstaden (»Salt Lake City»), som alltjämt är mormonismens huvudort eller »Zion». I början önskade mormonerna taga i besittning ett landområde om halva Europas storlek och där upprätta en »stat i staten» eller oberoende ökenstat (»Deseret»), men sedan landet år 1848 tillfallit Förenta Staterna, efter att förut ha tillhört Mexiko, beslöt kongressen och regeringen i Washington att i stället upprätta territoriet *Utah* under Förenta Staternas uppsikt.

Mormonerna
och unions-
regeringen.

Nu följde en hel rad slitningar och fientligheter mellan unionsregeringen och mormonerna. Det mormonska prästvädet visade sig så mycket svårare att bryta, som samfundet enligt sina grundsatser föraktar och förkastar statsmakten såsom »Babel» och gör anspråk på även det politiska världsherraväldet. För detta måls nående anses alldeles såsom bland musulmännen alla medel, alltså även eld och svärd, tillåtliga. I mormonismens historia talar ock en händelse sådan som det blodiga nedslaktandet vid Mountain Meadows av icke-mormonska utvandrare, män, kvinnor och barn, ett tillräckligt tydligt språk. Sedan Utah införlivats som stat i Unionen (1896), har förbundsregeringen något kraftigare än förut kunnat inskrida mot månggiftet, dock utan genomgripande resultat. Officiellt får det »himmelska äktenskapet» visserligen icke övas såsom stridande mot statens lagar, men att det fortfarande ingår såsom en huvudlära i mormonismen och i hemlighet övas av många, som »leva sin religion», är visst. Från mormonismens synpunkt är ock månggiftet en religiös nödvändighet, enär såsom huvudvillkor för kvinnans salighet uppställes kravet, att hon i tiden blivit »besegrad» med en mormon. Vid det officiella förhör, som år 1904 hölls i Washington med mormonledarne, tillstod dåvarande mormonpresidenten Josef F. Smith (en brorson till grundläggaren), att »varje man av någon betydelse» bland mormonerna »har haft mer än en hustru» och att han själv hade 5 hustrur och 42 barn. Den år 1877 avlidne Brigham Young efterlämnade en anseelig förmögenhet och ett betydande harem. De kvarlevande barnens antal var 56, som han hade haft med 25 hustrur, av vilka 17 överlevde honom. Och mormonsenatorn Red Smoot, ehuru själv icke domfällad polygamist, meddelade vid nämnda fullt officiella förhör, att han bland sina trosförvanter kände till icke mindre än 756 månggiftesfamiljer.

Mormonis-
mens lära och
författning.

Mormonernas lära bildar en tilltrasslad härva av många motsägelser och orimligheter. Könsmotsatsen spelar även där en stor roll. Det

finnes, säga de, en mängd gudar, alla försedda med kroppar, men vi ha egentligen endast att göra med Adam, som härskar på vår jord, liksom en särskild gud på varje annan planet i världsrymden. Alla dessa gudar leva i månggifte och sätta andar i tillvaron. De »heligas» plikt på jorden är att skaffa dessa andar »jordiska tabernakel», d. ä. kroppar. Alltså böra så många barn som möjligt skaffas till världen, på det att »riket» må befästas och Herrens folk tillväxa. Om mormonernas »hemliga» gudstjänst i det praktfulla templet i Saltsjöstaden berättas underliga ting. Dit har dock ingen »hedning» tillträde. Till »tabernaklet» däremot hava alla tillträde. Där utföres vacker musik och »predikas» mest över vardagliga och mycket världsliga ting. Till deras egendomliga religionsceremonier höra ock »dop för döda». Vanligt är också att man låter döpa och gifta sig för så många avlidna släktingar som möjligt. Under hemska tysthetseder ingås i templet »det himmelska äktenskapet», då en man »beseglas» med flere hustrur.

Författningen är strängt teokratisk och hierarkisk. Lydnad mot prästerskapet är salighetsvillkor. Dryga skatter (tionen) utkrävas till det melkisedekska prästerskapets underhåll m. m. Här kan i sanning talas om ett prästvælde av den mest osympatiska art. I spetsen står ett presidentskap (*first presidency*), bestående av presidenten, som har titeln »profet, siare och uppenbarare», och två rådgivare. Därjämte finnas 12 apostlar, patriarker, äldste och högpräster — alla tillhörande det högre eller melkisedekska prästadömet. Det lägre eller aronitiska har huvudsakligast världsliga sysslor om hand; dit höra biskopar — med en *general presiding bishop*, som står för hela samfundets tionde-insamling —, präster, lärare och diakoner. Mormonsamfundet i Amerika är indelat i *stakes of Zion* (»Zions tältpluggar», Es. 33: 20), en ungefärlig motsvarighet till den kristna kyrkans biskopsstift. I själva verket känner icke historien någon »kyrkostat» med strängare kyrklig auktoritet än mormonstaten. Prästvældets myndighet och makt över de troendes hela liv och åskådning överträffar i följdriktigt genomförande in i de minsta detaljer vida den påvliga kurians herravælde en gång i kyrkostaten eller den makt, som den illa beryktade inkvisitionen utövade i Spanien, eller kalvinismens vælde i Genève och församlingarna i Skottland. Och då mormonerna själva genomfört det mest absoluta samvetstvång, historien känner, förefaller det onekligen egendomligt att de med förkärlek i vårt land åberopa den mest oinskränkta religionsfrihets grundsatsen. Hemska straff hota dem, som avfalla eller röja samfundets hemligheter. Hur många människor, som till följd av den avskyvärda läran om »blodsförsoningen» röjts ur vägen av »Daniterna» (»Brighams Destroying Angels») och

andra band av »heliga mordänglar», är visserligen till fullo knappast känt ens av mormonernas egna ledare, men många ohyggligheter äro dock allmänt bekanta och ovedersägligen bevisade.

Månggifftet.

Av det sagda framgår, att vidunderligheterna inom denna s. k. religion varken äro få eller obetydliga. Mormonismens principiella oförenlighet med den moderna rättsstaten framträder dock icke på någon punkt så klart som i fråga om månggifftet. Det sätt, varpå detta försvaras ur »religiösa» grunder och skäl, utgör enligt ojävaktigt vittnesbörd från sakkunnigt håll visserligen »*det originellaste*» men tillika också det mest diskrediterande i hela mormonismen. I motsats till vad förhållandet är t. ex. inom muhammedanismen gäller för mormonerna polygamin såsom bindande religiös plikt. De sky ej ens att som stöd för sin polygama teori och praxis åberopa själva Frälsaren, som de ha panna påstå hava levat i månggifte. En ogift kvinna går också — enligt mormonismen, såsom också redan i den historiska översikten antyddes — rent av »förlorad» för evigheten, om hon icke här i tiden blir »besegrad», icke med vilken man som helst, utan just av en bland »de siste dagars helige». Ju flere kvinnor ett dylikt »helgon» beseglat, desto större är också hans egen förtjänst, desto mäktigare gud blir han i en annan värld, där han med sina gudinnor skall fortsätta att i lycksalig njutning föröka sitt rikets storhet. Teorien har även i detta fall liksom så ofta eljest i världen följt *efter* praktiken och ursprungligen tillkommit för att urskulda och rättfärdiga denna. Just denna omständighet, att månggifftet eller — såsom mormonerna kalla det — »det himmelska äktenskapet» utgör religiös plikt och ett i religiöst avseende högst förtjänstfullt verk, varförutan kvinnan icke kan erhålla upphöjelse, utan måste i all evighet bliva en ofruktbar tjänarinna till sina upphöjda medsysstrar, förklarar det anmärkningsvärda förhållandet, att månggifftet bland mormonerna alltid praktiserats i vida större utsträckning än t. ex. i Turkiet och Japan, där det är och alltid varit en överklasslyx, som endast de allra rikaste kunnat bestå sig med. Även materiella och nationalekonomiska orsaker ha bidragit till månggiftespraktikens utbredning bland mormonerna. I Utah behövas många kraftiga armar för att odla jorden, och då äro starka kvinnor från de nordiska länderna synnerligen nyttiga och nödvändiga. Såsom man kunnat vänta, har dock »flerkoneriet» enligt en kompetent bedömares (van Pelt) vitsord djupt skadat folkkaraktären, och den allmänna situationen i etiskt avseende är bland dessa människor sådan, att »sanningskärlek, allmän människovärdighet, fosterlandskärlek och över huvud ett djupare moraliskt allvar te sig såsom överflödiga».

Nu invändes: Men månggifftet bland mormonerna har upphört.

Det är förbjudet av Förenade staternas lagar och tolereras icke längre. Och de kringresande agenterna i vårt land predika icke månggiftet, utan snarare tvärtom.

Nå väl! I almanackan säges också mycket riktigt: »Mormon-emissarierna komma med fromt, skenfagert tal och dölja i det längsta sin rätta art och lära. Mormonismens anstötligaste punkter förtiga eller förneka de. Men särskilt lägga de i genomskinligt syfte an på unga kvinnor.» Man får icke heller glömma, att för en mormon stå mormonismens lagar och påbud över statens lagar samt att månggiftet faktiskt utgör en hörnsten i hela deras åskådning och sålunda tillhör deras gudomliga bud och »uppenbarelser», som aldrig, så länge mormonismen finnes på vår jord, komma att avskaffas, om än den faktiskt fortfarande utövade polygama praxis måste till följd av trycket från statsmaktens sida döljas och bestridas inför »hedningarna», såsom alla icke-mormoner kallas. Otviveltigt förhåller det sig också så, som herr statsrådet och chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet yttrade under debatten i Riksdagens Andra kammare den 8 mars 1912 (R. II K. prot. nr 16), då han bland annat sade: »Sedan Förenade staternas lagstiftning slutligen förbjudit mormonernas månggifte, uppgives det, att dessas gud skulle genom någon nyare uppenbarelse ha suspenderat denna sin äldre uppenbarelse (om månggiftet såsom gudomlig befallning), och sedan dess ha mormonapostlarna fått förhållningsorder att göra skillnad mellan en offentlig förkunnelse, avsedd även för sådana som icke äro troende, och en hemlig förkunnelse, avsedd endast för de troende. Åt världen borde de i sin offentliga förkunnelse bjuda vad de kalla 'ordets mjölk'; åt sina egna däremot, i den hemliga förkunnelsen, kunde de giva, såsom det heter, 'stark föda'. Denna skillnad framträder flerstädes i deras uttalanden; som exempel vill jag anföra en predikan, som en av de främsta apostlarna, Cannon, höll i Stora Saltsjöstadens tabernakel den 28 januari 1900 och som finnes återgiven i mormonkyrkans eget tidningsorgan. Det heter där bland annat följande: 'Våra äldste, som gå ut att predika evangelium, hava att vara ytterst försiktiga, så att de ej giva stark föda till folk, som endast är förberett att mottaga ordets mjölk. Om de giva stark föda, skall förföljelse genast uppstå. För denna orsaks skall hava de att reservera de eviga sanningar, med vilka de äro förtrogna, annars skall folket göra med dem, som de gjorde med Jesus och ha gjort med alla profeter, vilka hava förklarat sanningar, som folket ej ville mottaga. Frälsaren hade att varna sina lärjungar angående just samma sak, då han säger: 'given icke det heliga åt hundarna och kasten icke edra pärlor för svinen, att de icke nedtrampa

dem med sina fötter och vända sig om och riva eder.' När det försäkras, att månggifte numera icke skulle höra till mormonernas religion, är detta så att förstå, att denna del av deras religion icke hör till deras *offentliga* förkunnelse, till den ordets mjölk, som de skola bjuda alla, utan till den hemliga, den 'starka föda', som är förbehållen de invigde, de eviga 'sanningar', som måste 'reserveras' för den utvalda kretsen, de 'pärlor', som icke böra kastas för svinen.» Så långt ecklesiastikministern. Förstån I än eller vad? — må man väl ha skäl att utropa. Eller kan det verkligen vara försvarligt att utsätta de härvidlag minst motståndskraftiga i vårt land för dylika »apostlars» och »missionärers» verksamhet, vilkas trossamfunds »kostbara pärla», »starka föda» och verkliga centraldogm just är läran om månggifte? Enligt gällande dissenters-lag få ej munkar och nunnor slå sig ned i vårt land ehuru de tillhöra en kristen kyrka. Men mot dylika agenter som dessa mormonemissarier synes man numera här i landet ställa sig vanmäktig.

Hittills vid-
tagna åtgärder mot
mormon-
propagandan
i vårt land.

Det skall dock icke förnekas, att tidigare ett och annat blivit åtgjort till stävjandet av denna samhällsfarliga propaganda. Uppslaget därtill utgick från föreningen »Vaksamhet», som har till ändamål att bekämpa den så kallade vita slavhandeln bland annat genom att sprida upplysning om de förfärande sedliga risker, som äro förknippade med den kvinnliga emigrationen. År 1907 ingick denna förening till civildepartementet med en framställning, vari den påpekade mormonpropagandans förefintlighet och hemställde till civilministern, att han ville verkställa en undersökning av förhållandet. Civildepartementet överlämnade frågan till den så kallade emigrationsutredningen, som också verkställde den begärda undersökningen och framlade resultatet av densamma i form av en särskild skrift, som utkom på våren 1910. Av denna undersökning framgick bland annat, att mormonsamfundet i Utah höll icke mindre än 70 emissarier med tillhörande biträden här i Sverige och att de dagligen under året 1909, enligt egen uppgift, gjorde 500 besök i hemmen och dagligen utdelade 700 ströskrifter för att vinna anhängare för mormonismen. Emigrationsutredningen framhöll såsom lämpligt att för mormonvärvningens hämmande en svensk-amerikansk präst, Åslev, som under långvarig vistelse i Saltsjöstaden förvärvat ingående kännedom om den nutida mormonismen och metoderna för dess propaganda, måtte till riket inkallas för att på upplysningens väg bekämpa mormonagitationen inom vårt land.

Samma år (1910) väcktes vid det under hösten sammanträdande kyrkomötet av lektor P. Waldenström motion i frågan. Kyrkomötet anhöll ock med anledning av denna motion i underdånig skrivelse den

31 oktober 1910, att »Kungl. Maj:t täcktes vidtaga nödiga åtgärder till förhindrande av den samhällsfarliga verksamhet, som utövas av i vårt land kringresande värvare för mormonsamfundet».

I februari 1911 blev pastor Åslev anställd som präst i svenska kyrkan, och den 29 sept. 1911 erhöll han av dåvarande regeringen i uppdrag att motarbeta mormonvärvningen i Sverge. Han tillerkändes här för av Kungl. Maj:t ersättning för sina kostnader, beräknade efter 4,000 kronor. För Åslevs ifrågavarande upplysningsverksamhet har ock Riksdagen åren 1912 och 1913 beviljat nödigt anslag. Pastor Åslev har ock allt ifrån hösten 1911 fortsatt med sin upplysningsverksamhet bland folket angående mormonismen.

En annan åtgärd, som vidtagits på grund av i Riksdagen uttalad önskan, är att, såsom ovan i annat sammanhang anmärkts, en artikel mot mormonismen blivit införd i almanackan. Utan tvivel var ock detta ett lyckligt grepp. Ty det förhåller sig nog så, som förslagsställaren, herr Fabian Månsson, yttrade vid ärendets behandling i Riksdagen (R. II K. prot. 9 mars 1912 nr 16), att »just i de hem, där man har minst lektyr, är almanackan det, som man läser om och om igen.»

Förutom denna upplysningsverksamhet har Kungl. Maj:t gent emot de *utländska* mormonagenter, som översvämma riket, vid några tillfällen under år 1911 använt sin utvisningsrätt, på samma sätt som redan skett i Preussen, Mecklenburg-Schwerin och Norge (se bland annat kyrkomötets underdåniga skrivelse nr 12 1910, 1912 års statsverksproposition 8:e huvudtiteln sid. 531). Den nuvarande regeringen har dock under sin tid utvisat endast två mormonagenter, ehuru från Konungens befallningshavande i olika län under oktober, november och december månader 1911 samt januari 1912 till Kungl. Maj:t inkommit ett betydande antal anmälningar angående utländska mormonagenter och deras fördärvbringande verksamhet i olika delar av riket. Först i tillförordnad regering den 21 juni 1912 företogs emellertid ärendet till avgörande med det resultat, att endast de ovan nämnda tvenne utvisningarna beslutades, medan rörande alla de övriga anmälda, inalles 27, de från Konungens befallningshavande inkomna framställningarna förklarades till ingen åtgärd föranleda.

*Utvisning av
utländska
mormon-
emissarier.*

I en till konstitutionsutskottets dechargebetänkande (Konstitutionsutskottets memorial 1912 nr 21) fogad reservation yttra åtta reservanter härom bland annat: »Det måste betraktas såsom synnerligen anmärkningsvärt, att Kungl. Maj:t bland de anmälda 29 utländska mormonagenterna ansett sig böra utvisa endast 2 och låtit alla de övriga 27, bland vilka flere funnos med synnerligen svåra indicier, i riket fortsätta

sin folkförförande och samhällsskadliga verksamhet. I 1912 års statsverksproposition, liksom även i innevarande års, begärdes anslag till mormonagitationens bekämpande under uttryckligt betoning av dess samhällsskadlighet . . . Riksdagen har också av samma skäl beviljat anslag till mormonagitationens bekämpande. Den verksamhet, som med detta jämförelsevis obetydliga anslag kan åstadkommas, räcker emellertid helt naturligt icke ens till de inländska mormonagenternas gen-drivande, och det synes då vara synnerligen nödvändigt, att Kungl. Maj:t gent emot de utländska mormonagenter, som översvämma riket, använder sin utvisningsrätt . . . Att låta utlänningar, mot vilka säkra indicier såsom mormonagenter föreligga, fortfarande vistas och verka i landet synes icke vara förenligt med rikets sannskyldiga nytta.»

Så mycket ödesdigrare synes det ifrågavarande regeringsbeslutet ha varit, som till följd av detsamma de underordnade myndigheternas ingripande gent emot mormonpropagandan naturligtvis måst i det närmaste upphöra. Visserligen har den 21 juni 1912 på civildepartementets föredragning ett cirkulär utfärdats till överståthållarämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshavande innehållande anmodan att genom vederbörande polismyndigheter noga övervaka mormonernas verksamhet samt, därest omständigheterna giva vid handen, att deras verksamhet innefattar öppen eller förtäckt emigrantvärvning, särskilt försök att medelst falska förespeglingar locka kvinnor till utvandring, eller ock propaganda för månggifte, genast anmäla förhållandet för Kungl. Maj:t för den åtgärd Kungl. Maj:t kan finna erforderlig, men de anmälningar som på grund av detta cirkulär inkommit hava ej föranlett någon åtgärd, vadan cirkuläret hittills ej haft någon påföljd. Enligt uppgift har ock, såsom ju kunde väntas, pastor Åslevs verksamhet av samma orsak lidit betydligt avbräck, då man funnit att man på högsta ort är ovillig att vidtaga effektiva medel mot det onda, han har officiellt uppdrag att bekämpa. Mormonagenterna hava ock efter detta blivit betydligt dristigare då de veta sig numera icke hava något att frukta på grund av det slapphetssystem som sålunda inaugurerats.

På grund av det anförda får jag yrka på effektivare åtgärders vidtagande mot den folkfördärvande mormonagitationen. Till följd av den rörlighet, som utmärker vår tids kommunikationsväsende, torde emellertid landets fullständiga befriande från utländska mormonagenter näppeligen kunna äga rum, om framställning till Kungl. Maj:t skall göras i varje förekommande fall. Därför kan sättas i fråga huruvida icke ett av Konungens befallningshavande i Västerås län på sin tid väckt förslag förtjänar allvarligt övervägande, nämligen att en allmän före-

skrift utfärdas av Kungl. Maj:t med utsättande av de villkor och bestämmelser, under vilka det skulle vara Konungens befallningshavande tillåtet att på eget ansvar från riket utvisa främmande makts undersåtar, vilka här i riket beträdas med verksamhet för utbredning av mormonismens läror.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört, tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det Kungl. Maj:t måtte *dels* vidtaga åtgärder för utvisande ur riket av mormonagenter, vilka icke äga svensk medborgarrätt, *dels* låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till föreskrifter för inskränkande av svensk mormonagents verksamhet i landet.

Stockholm den 2 februari 1914.

Arvid Lindman.

I motionen instämma:

<i>Joh. Zelahn.</i>	<i>Vilh. Lundström.</i>	<i>F. O. Mörtsell.</i>
<i>Axel Lundblad.</i>	<i>V. Ekerot.</i>	<i>Axel Vennersten.</i>
<i>J. F. Nyström.</i>	<i>C. J. Öberg.</i>	<i>E. O. Magnusson.</i>
	<i>J. Nydal.</i>	